

Interview met Radio *NOS.nl*, 24 March 2011, 08.45-08.51

<http://nos.nl/audio/227983-arabist-van-dam-schreef-een-boek-over-Syrië.html>

Arabist Van Dam schreef een boek over Syrië

AUDIO Ongekend hard traden de Syrische ordetroepen gisteren op tegen de betogers. De revolte van de laatste dagen is de grootste tegen het Syrische regime in decennia. Oud-diplomaat en arabist Koos van Dam schreef het standaardwerk *'De strijd om de macht in Syrië'*.

NOS: Oud-diplomaat en Arabist Koos van Dam schreef het standaardwerk “*De strijd om de macht in Syrië*”. Dit voorjaar komt daarvan een nieuwe editie uit. We hebben nu contact met meneer van Dam. Goedemorgen.

Van Dam: Goedemorgen.

NOS: Alweer een nieuwe editie, kan ik mij zo voorstellen, als dit zo doorgaat.

Van Dam: Nou ja, de hoofdelementen zijn steeds hetzelfde, wat betreft de machtsstrijd. Het is namelijk zo dat de machtselite de achtergrond heeft van een minderheid, de Alawitische minderheid. En die zitten allemaal op sleutelposities. Dat maakt de situatie in Syrië iets anders dan die in allerlei andere Arabische landen. Want als er een soort opstand komt met daarin het element van sektarisme, die tot doel heeft dat [de machthebbers afkomstig uit] deze religieuze minderheid ten val zouden moeten worden gebracht, dan gaan [niet alleen] deze mensen, [maar ook] de Alawieten [in het algemeen], die voor een groot deel ook weer tegen het regime zijn, zich gedwongen voelen om samen te klitten en dan krijg je een soort [sektarische] tweespalt binnen de maatschappij. Maar met de ervaring van Irak in het achterhoofd, en dat geldt voor vele Syriërs, zullen zij toch wel heel voorzichtig zijn om die weg in te slaan. Maar die is denk ik onvermijdelijk wanneer het werkelijk tot grote clashes komt.

NOS: Is de geest nu werkelijk uit de fles? Heeft u dat gevoel nu?

Van Dam: Een heel klein beetje, maar ik zou dat nog niet durven zeggen. De media spelen natuurlijk een heel belangrijke rol waardoor het nu veel zichtbaarder is. Er zijn vroeger ook wel eens demonstraties geweest, maar die

waren op kleinere schaal. Die waren dan niet zichtbaar. Overigens, de huidige demonstraties zijn er op allerlei plekken door heel Syrië heen: in het noorden, westen, zuiden, midden en in de hoofdstad. Maar ze hebben wel vaak weer een andere achtergrond. Maar het [gemeenschappelijke] element is dat men af wil van die dictatuur die al bijna een halve eeuw duurt.

NOS: Het is daar zeer gewelddadig, zo lijkt het althans. Verbaast u dat?

Van Dam: Nee helemaal niet. Het is een heel represief regime. Wat mij verbaast is dat de mensen het aandurven. Zij hebben die moed waarschijnlijk geput uit demonstraties in andere landen. Maar die repressiviteit is niets nieuws. We hebben in 1982 het bloedbad gehad in de stad Hama, waar tientallen duizenden, zeg maar tussen de 10.000 en 20.000 mensen zijn gedood. Dat had als achtergrond dat de Moslim Broederschap toen allerlei moorden uitvoerde op Alawitische leden van het regime. Nu is er sprake van iets heel anders. Nu gaat het om mensen die oproepen tot vrede en vrijheid en dergelijke. Dat is een heel andere situatie, ook trouwens met een heel andere president.

NOS: Hoe merk je dat in het dagelijkse leven, die repressie?

Van Dam: Doordat er overal mensen zijn van de veiligheidsdiensten die overal alles nakijken. En iemand hoeft maar iets te doen of hij wordt gevangen genomen. Voor het minste geringste, of misschien zonder echte [bekende] reden worden mensen jaren lang in de gevangenis gezet, onder hele slechte en erge omstandigheden.

NOS: U zei net wat interessants: met een andere president als je dat vergelijkt met dat bloedbad in 1982. Deze president heeft destijds zijn vader opgevolgd na zijn dood in 2000. Het gaat om Bashar al-Asad. Wat bedoelt u daarmee? Een heel andere president.

Van Dam: Daar bedoel ik mee dat de vorige president, zijn vader, zelf de macht heeft overgenomen en zelf het regime heeft opgebouwd.

NOS: Door een staatsgreep.

Van Dam: Door een staatsgreep, maar hij heeft ook heel lang in de Ba'th Partij en als militair in het leger gezeten. En deze president [Bashar al-Asad] is een oogarts die, toen zijn oudere broer [Basil] niet meer geschikt was als opvolger omdat hij een [dodelijk] auto-ongeluk kreeg, werd opgeroepen om zijn vader op te volgen. Het is eigenlijk een heel vriendelijke man, oorspronkelijk. Hij werd

[als het ware] bovenop die dictatuur gezet. Het is eigenlijk een heel vreemd beeld dat je een dictatuur zou hebben zonder dictator aan de top. Maar hij heeft ook allerlei andere eigenschappen en ook een heel andere uitstraling. Hij rijdt bij wijze van spreke met zijn kinderen achter op zijn fiets en dan krijg je het beeld van een huisvader. Hij is als president natuurlijk wel verantwoordelijk voor wat er onder hem gebeurt.

NOS: Maar hij wordt daar niet verantwoordelijk voor gehouden door de bevolking, zo lijkt het?

Van Dam: Misschien net iets minder. Hij is ook van een hele andere generatie. Misschien dat dat ook meehelpt. En in het begin had men ook erg veel hoop op hem gevestigd dat hij allerlei democratiseringen zou doorvoeren, toen hij net de macht had over genomen, toen hij net in het zadel was gezet. Maar dat is al heel gauw weer terug geschroefd. Het werd een soort democratiseringsbeweging waarvoor het regime heel benauwd en bang was dat deze zou uitlopen op meer eisen en het aantasten van hun eigen macht.

NOS: Als wij u zo beluisteren, dan maken de demonstranten, de opstandelingen, als we ze al zo mogen noemen, maar weinig kans, zeker op korte termijn, dat er iets verandert.

Van Dam: Dat weet je niet. Dat weet je niet. Het kan toch overslaan. En wat ook de grote vraag is is hoe de jeugd, ook de Alawitische jeugd trouwens, hoe die daar tegenover staat. Deze mensen hebben die vroegere bloedbaden niet meegemaakt. Ze kennen het wel allemaal, maar dat is abstract. Zij durven nu misschien meer. Dus het hangt van hun durf af of zij deze beweging veel groter kunnen maken.

NOS: En van het grote deel van de bevolking, want 75% van de bevolking is Sunnitisch moslim. Als iedereen zich daarachter stelt dan is er natuurlijk geen houden aan.

Van Dam: 65% is Sunnitisch [Arabisch] moslim. Maar ik denk dat het toch wat gecompliceerder zit. De Alawieten vormen weliswaar maar 10% van de bevolking, maar alle, zo niet de meest belangrijke sleutelfuncties in het veiligheidsapparaat of in de strijdkrachten, zijn bezet door die Alawieten, dus het is helemaal niet zo eenvoudig.

NOS: We horen het, meneer van Dam, dit wordt een ingewikkelde zaak en die gaat nog wel even duren. Wij spreken u daar vast nog wel eens over. Hartelijk dank voor uw uitleg.